

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
 Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

Amerikanka u Bosne

Ann C. Bigelow

6. oktobar 1969, ponedjeljak. Preko Srbije jugozapadno od Beograda. Iz ovog ravnog kraja zašli smo u sve brdovitije i brdovitije područje i kad smo prešli lijepu Drinu u Zvorniku nalazili smo se zacijelo u Bosni: džamije s munarama i žene u šarenim dimijama, neke čak sa šamijama koje su im pokrivala nos i usta. Što je kraj krševitiji to je život teži, a na to, recimo, ukazuje gotovo potpuno odsustvo cvijeća oko kuća. Zapazili smo ograde (neke su tek grubo ispleteno granje) koje seljaci postavljaju oko velikih plastova da spriječe pristup stoci. Karakteristični kosi dugi krovovi od sivog crijepa na hambarima. Ovo je vjerovatno najbolja vrsta dana i godine da se prelaze bosanske planine, s kasnim popodnevnim suncem što pada na crvene i zlatne boje jeseni. Bilo je zaista lijepo, no B. i ja smo se saglasili da ovaj kraj nikad ne bismo izabrali da u njemu osnujemo farmu. U Olovu B. je primijetio malo polje s bogumilskim spomenicima srednje veličine i, sav uzbuđen, zaustavio se da ih bolje pogleda.

Stigli smo u Sarajevo u sumrak. Hoteli su bili puni zbog neke konferencije pa je jedna žena u "Starom gradu" poslala mladića s nama preko rijeke do privatne sobe, rezervne sobe u porodičnom stanu. Pravi zgoditak, posebno turski zahod, koji je tek rupa u podu s dva mjesta za tvoja stopala. To je bila prastara zgrada i soba nije bila previše čista, ali se gazdarica ponudila da podgrije hranu za Dana ako želimo. Večera u "Starom gradu": jedan je čovjek pjevao tužne pjesme pune uzdaha s drugovima za stolom (ko zna šta su sve popili) pa je šef sale došao i rekao im: "Prestanite, molim vas, to nije lijepo", ali se čovjek nije na to obazirao i nastavio je s pjevanjem. Šef sale nije više dolazio. Naručila sam pljeskavicu, a B. bosanski lonac, a onda me je B. odveo da stanem na otiske Principovih stopala na čuvenom uglu.

7. oktobar, utorak. Ustala sam i otišla po izmaglici na Baščaršiju u 7.15, čak i prije nego što su se tezge postavile na tom starom trgu s kaldrmom, ali ne prije stotine golubova i onih jadnih ljudi koji ti prodaju zrnevlje kukuruza da ga baciš pticama. Tuda je prolazio navjerovatno raznolik svijet—imućni, dobro obučeni građani, seljanke s tamnim maramama i brkati muškarci u čakširama i crnim čizmama, odrpani Cigani, žene i djevojke, uvijek sa zlatnim minđušama. Nakon doručka u "Starom gradu" ("komplet" s bijelom kafom) hodali smo uskim kaldrmisanim ulicama s desetinama dućana—nakit, kolači, novine, popravka cipela, itd, čiji su svi vlasnici bili Mustafe, Muhamedi, Alije i Hadžije—potom u dvorište lijepe glavne džamije, a zatim u veliku prodavnicu Bosnafolkloru gdje nam je voda išla na usta pri pogledu na ćilime:

Tu smo na kraju smo napravili našu veliku kupovinu kod lijepe i mile djevojke koja je rado odmotala veliki broj ćilima da Danny puže po njima i sanjari. Zatim do Muzeja Gavrila Principa, gdje su nam ljubazni stari kustos i B. ispričali o onome što se tu desilo i sve to oživjeli za nas . . .

Popodne smo napravili veliku šetnju uz jedno brdo (mimoilazili smo se sa seljacima s jagnjadima i konjima koji su silazili u grad—da prosto postaneš vegeterijanac od tog prizora), krivudavim pokrajnim uskim ulicama sve pastelnih boja. Djeca i Danny su se gledali kao opčinjeni. Doksati nad ulicom, u turskom stilu. Mnogo mačaka. Domaćice u dimijama. Oronula džamija sa znakom “Spomenik kulture pod zaštitom države”. Izašli smo kod stare tvrđave, sada vojne kasarne i sjeli da se divimo veličanstvenom vidiku na grad, još u izmaglici, no došao je jedan vojnik i upitao nas šta želimo. Ispostavilo se da nismo trebali biti tu pa smo sišli do sljedećeg zavijutka na putu, s kojeg se još pružao divan pogled . . . Onda smo otišli u sasvim drugi dio grada, u ulicu više zapadnoevropsog izgleda gdje je hiljade ljudi šetalo, naročito mladići koji su očijukali s djevojkama, i konačno smo našli knjižaru u kojoj smo kupili kartu Sarajeva i Na Drini ćupriju (mladi prodavac je očito bio zadovoljan i volio je tu knjigu, jer je Andrić “naš”). Onda smo otišli na ćevapčiče, koka-kolu i kolače u lokal koji se zove “Restaurant Grill” gdje nisu imali pola stvari s menija, a jedan mali dječak se udario u sto, našto je on udario sto. Većina svijeta je samo jela slatkiše, sa čašom kefir. Bili smo namrtvo umorni i otišli smo na spavanje dok je Lolita treštala na televiziju u susjednoj sobi. . . .

Zatim smo krenuli za Dubrovnik. Zapanjile su nas velike nove stambene zgrade u Novom Sarajevu—tu živi velika većina Sarajlija, daleko od orijentalne čaršije s njenim seljankama koje prodaju pletene čarape i Ciganima koji prodaju kukuruz. Kontrasti prevladavaju: na periferiji grada, u polju ispred savremene tvornice koja se zove ENERGOINVEST, jedna seljanka čuva kravu i namotava pređu na vreteno iz smotuljka bijele vune. Vidjeli smo mnogo žena kako pređu vunu na ovaj način, dok druge pletu ili šiju čuvajući stoku, pogotovo ovog dana. Cesta se opet vijugavo penje po bosanskim brdima i zavija oko njih, a poslije svakog zavijutka nisi siguran za što se cesta koristi—svuda je bilo djece s torbama, a nikad nismo vidjeli školski autobus u ovoj zemlji; mnogo odraslih je hodalo cestom, takođe, uključujući i Cigane. Na povratku smo čak vidjeli nekoliko ciganskih čergi duž puta—ove se sastoje od tek nekoliko bijednih malih šatora, nešto gizdavih jastuka, dronjaka umjesto odjeće, lonca iznad otvorene vatre, djece što trče okolo; jedna je Ciganka išla cestom i dojila bebu potpuno pokrivenu njenim ružičastim džemperom. Na jednom mjestu se grupa đaka (i male djevojčice su bile u dimijama) i jedna odrasla osoba okupila oko velike zmije kraj puta. Konja i kola na sve strane—sedam njih u jednom tunelu ne dužem od pola milje; krave, guske, ovce—šta je sljedeće? . . .

10. oktobar, petak. Rekli smo zbogom moru i krenuli u unutrašnjost—ka Počitelju. Ono što smo isprva mislili da je tek gomila raštrkanih iako zanimljivih ruševina postalo je (1) selo koje je i sada nastanjeno, i to ljudima s kojima nam je bilo drago komunicirati i (2) što je bilo još veće iznenađenje, istorijski značajno naselje koje se danas obnavlja s takvim prefinjenim ukusom kakav još nismo vidjeli. Naš je boravak ovdje bilo ogromno zadovoljstvo u svakom pogledu. Najprije smo odlučili da se prošetamo pa smo se uputili, za dvjema ženama u dimijama, uzbrdo stepenicama od kaldrme pored brojnih kamenih zdanja do džamijskog dvorišta s drvećem. Sjeli smo tu

na zid i pravili opaske o broju cipela pred vratima. U tom trenutku vrata se otvoriše i izađe 75-100 vjernika, muškarci uglavnom u fesovima, a žene u dimijama i šamijama. Uspjeli smo nekako doći na kraj podnevne molitve u petak! Obuvši cipele, vjernici su stajali okolo i ćaskali. Starije žene su sjajnim upaljačima zapalile cigarete, napravljene kod kuće i gruba izgleda, ali mlađe žene nisu pušile. Jedan starac bez zuba, ali uspravan, priđe nam privučen Dannyjem i reče da u Počitelju živi 150 obitelji. Teško ga je bilo razumjeti, teže od simpatičnih mladih žena koje su sjedjele na zidu pored nas i stidljivo započinjale s nama razgovor o djeci. Sve su gledale Dannyja s udivljenjem. Jedna od njih (otprilike mojih godina) rodila je dječaka 1. januara u porodilištu u obližnjoj Čapljini. Pitala me je da li dojam Dannyja i da li on puže. Odgovarajući na moje opasku da mlade žene ne puše a starije pouše, odgovorila je da je to istina i da je to “loše za organizam”. Muž joj radi u drugom gradu. Svijet se postepeno razišao i mi pogledasmo unutra, kroz prozore džamije—na unutrašnjim zidovima boja se gulila i izgledali su strašno zapušteno, ali su na podovima bili debeli, šareni, novo izgledajući orijentalni ćilimi.

Nakon toga smo se popeli kamenim stazama pored kamenih zgrada u raznim fazama opravke, stalno se diveći pogledu na selo, munaru, mediteransku sat kulu, kubeta na zgradama, sve to poredano u prirodnom amfiteatru s ostacima utvrde na vrhu koja gleda dolje na zelenu Neretvu. U zraku je bilo nečeg slatkog i teškog čiji izvor nismo mogli ustanoviti. Svuda su bujali grmovi šipka sjajnih listova s plodovima koji još nisu bili zreli. Velike crne ptice neprekidno su graktale i letjele visoko iznad sivih ruševina. Dolje na vodi bilo je velikih sivih i bijelih vodenih ptica. Bilo je sunčano i izuzev graktanja i pokojeg glasa seljana i zvuka kamiona koji su prolazili, daleko dolje na cesti, sve je bio tiho. Popeli smo se sve do vrha i upijali vidik koji su graditelji nekad imali a onda smo htjeli preći preko vrha i sići s lijeve strane ali smo otišli dalje stazom s onu stranu hrbata brda. To nam se, međutim, isplatilo: pročaskali smo sa suncem ispečenim usahnulim starčićem koji je sa svoja dva konja putovao pet dana iz svog sela Milice. Brat mu živi u Chicagu i oni se dopisuju. Rekao je: “Amerika—bogato tamo”. Odgovorili smo: “Vi ste ovdje bogati ljepotom”. Uzvratio je: “Kamenito ovdje”. Zatim je odgegao, pravi proizvod krajolika, dok smo mi stajali i posmatrali ga kako ide. Još jedna korist koju smo izvukli iz ovog pješaćenja, bar kad se osvrnem nazad: dobili smo osjećaj hercegovačkog krša dok smo išli nizbrdo sa zaobljenim bijelim stijenama, grmovima šipka, crvčcima i oskudnom suhom mahovinom. B. je sve vrijeme nosio Dannyja dok nismo najzad stigli u naseljeno mjesto.

Kakav šok ući u zgradu na kojoj piše “restoran” i ugledati raskošno uređenu prostoriju (u stilu starog hana koji je zapravo tu bio, kako nam je postepeno postajalo jasno) s niskim stolovima oko ognjišta duž zidova i s ukusnom hranom za male pare (sve ukupno \$2.5). Zgrada je velika i teška, u turskom stilu za takva zdanja—debelih zidova i bez prozora, pa si na ulazu imao utisak kao da ulaziš u kakvu špilju. B. je pitao gdje je hotel “Stari grad” koji se elegantno reklamirao duž ceste, i zaista, ispalo je da je to izvjestan broj starih kuća koje su obnavljali, svaka tek s nekoliko soba. One su tako usklađene sa svim drugim u selu da nismo ni primijetili njihovu funkciju. Nevjerovatno mjesto za “hotelsku sobu”—uz kamenitu stazu mimo kuće u kojoj se trenutno živi i onda u jednostavno namješteno ali sasvim odgovarajuće prebivalište s okrećenim zidovima i drvenim podom. Danny je volio svuda da puže. Kroz prozor se pružao pogled preko razgranatog drveta na donji dio sela, s bivšom medresom i hanom i dalje

preko Neretve na gola brda u izmaglici. Čim iskoračiš van, tu, ni pet metara od njenih ulaznih vrata, čuču žena muslimanka, sva izborana, u dimijama i s maramom svezanom na vrhu glave i puši ručno savijenu cigaretu. Toj prijaznoj komšinici se Danny jako dopao.

Sada je već bilo kasno popodne pa smo otišli dolje do rijeke, pokupili nekoliko vrsta kamenja i malo šetali. Razgovarali smo s lijepom Desom, djevojkom iz mjesta koja tu radi u turist birou. Bila je bar isto toliko opčinjena nama kao mi njom. Ima malog sina koji se zove—zamislite—Harry (dok nam je to govorila, mali dječaci iz susjedstva Hamid i Hasan primakli su se da slušaju). Vidjeli smo ga sljedećeg jutra—sladak je. Baka ga čuva. Desa ga je dojila 13 mjeseci i kaže da ovdje “skoro sve” doje. Pitala je da li mi povijamo Dannyja—kaže da je to dobro jer je dijete tada “mirno”. Ona ne odobrava “konzerve” za djecu i kaže da treba početi s jednom kapi soka od narandže i postupno to povećavati, poslije čega bi djetetu trebalo davati ono što i odrasli jedu. Poslije toga smo se popeli do naše “hotelske sobe” i dali Dannyju njegovu “konzervu” i onda je zaspao; potom smo otišli po mraku dolje do hana na supu od paradajza i kompot. Kasnije je sastav od četiri muzičara svirao džez i preko trideset ljudi, što mušakaraca što parova, je došlo da tu provede večer—i stari han je ponovo oživio!

12. oktobar, subota. Hotelska soba u Sarajevu. Naš posljednji dan i uz to još i nevjerovatan. Probudili smo se s pogledom na munare u izmaglici kroz prozor našeg hotela, zatim zanimljiv razgovor sa sobaricom koja je rekla, “malo upotrebljavamo konzerve” ovdje, i koja misli da Danny ne izgleda zdravo. Potom doručak u prizemlju, gdje nas je žena na recepciji upozorila da je cesta grozna. Onda smo kupili hljeba i kruške i krenuli put Višegrada. . . . Minut pošto napustite centar Sarajeva već ste van grada, na beskrajnom potezu kamenite, vijugave, uske ceste s rupama koju naša karta označava kao “međunarodni put” ili “glavni pravac” ali kojoj nijedan vozač niti putnik ne bi smio biti podvrgnut. No B. nas je dovezao u Višegrad za tri i po sata vozeći u prosjeku 20 milja na sat. . . . A [u Višegradu], u svojoj bijeloj ljepoti naspram bosanskog krajolika, stajao je Most. Gledajući ga uživo bilo je kao stajati pred nekom svjetski poznatom ličnosti—s istinskim osjećanjem strahopoštovanja. Nezaboravno uzbuđenje, pojačano sviješću da je do njega bilo teško doći. Tu smo bili od 12.30 do 2.45 i ja sam uživala u svakom trenu. Parkirali smo kraj ceste nedaleko od mosta i kroz red stabala sa sićušnim lišćem divili se ljepoti originalnih bjelkastih kamenova i ljupkim jakim lukovima na krajevima, koje nacisti nisu uništili, i mirnom jesenjem danu, dok se cijeli most odražavao u širokoj i plitkoj Drini. Prošli smo ispod i prešli na drugu stranu (mjesni tinejdžeri gore na mostu iznad nas veselo su dovikivali Dannyju) i zaključili da je most ljepši s one prve strane, obasjan suncem. Popeli smo se zatim na sam most i prešli ga; zapazili smo da mladi ljudi još šetaju po njemu i sjede na sofi. Savremeni (nesumnjivo post-Nobel) hotel “Višegrad” je tu blizu; prošli smo kroz predvorje koje se osjećalo na urin do bašte na obali i popili sok i cijelo vrijeme gledali ono zdanje dok su velike vodene ptice letjele visoko iznad rijeke a mještani prelazili most, brže ili sporije. Grad je mali ali ima modernu samoposlugu, robnu kuću i stambene zgrade, te crkvu na istočnoj obali i džamiju nedaleko do hotela. Opet smo prešli most, zaustavljajući se na čuvenoj kapiji gdje se toliko toga desilo ali gdje je u tom trenutku bio samo jedan mladi par i pijanac u staroj gruboj radnoj odjeći s glavom u rukama. B. je iznenadilo kako je voda plitka, no vidjeli smo da je mulja bilo nekoliko stopa uz obalu, a znak na kapiji u visini struka obilježavao je vodostaj iz 1896, tako da nas nije više trebalo uvjeravati—ima dijelova godine kada na Drini zaista treba moćan

most da je premosti.

Ilidža, 2. avgusta 1970. Opet hotel "Nacional". Bigelow—a, da, bila si već ovdje. Uzima ti pasoš, daje ti ključ (nakon što je rekao da nema mjesta).

Večeras sam se za 3 ½ dinara odvezla tramvajem broj 3 do Ilidže. Divan izlet umanjen jedino mojim samozaštitnim ponašanjem—brzi hod, izbjegavanje da previše gledam u ljude, na oprezu. Ovo mjesto je stvoreno za lagodnu šetnju. Ambijent je to iz 19. vijeka, poput Saratoge ili Chautauque. Veličanstveni nasadi prelijepih starih topola sa stazom s obje strane i cesta prekrivena krošnjama dokle pogled seže. Kočije i konji za iznajmljivanje za vožnju. Starinski parkovi s geometrijskim cvjetnim lijevama i vodoskokom i hoteli stari stotinu godina, s omalterisanom fasadom i jeftina izgleda, na dobro odmjerenom rastojanju jedan od drugog.

Kada će neko napisati esej koji objašnjava čemu služi korzo? Dok neskriveno posmatraš druge, svjestan si da i tebe motre. Stoga ubrzavam korak i odvrćam pogled . . . U određeno doba dana (6—8 naveče) mladi ljudi idu u izviđanje i prihvataju da ih se gleda. Kretanje je ležerno, smišljeno. Nikome tad nije do sviđanja vlastitog posla; najviše što bi činili bilo je da zastanu da pogledaju izloge ili kupe sladoled . . . Načini da se isključiš: ne oblači novu, privlačnu odjeću; hodaj "poslovnim" korakom; nosi velike stvari koje si netom kupio; idi sam; izbjegavaj poglede drugih.

Sarajevo, 4-7. avgusta. 4. avgusta 1976.—Kakav sretan dan! O. je došao pa smo otišli u Vijećnicu. Rekao mi je o uredbi o limitu od tri dana za čitanje za neprijavljene strance (ksenofobija, kaže). Na stepeništu smo sreli prof. Ekmečića. O. me je odveo u neosvijetljenu sobu s katalogom gdje mi je jedna (previše, rekao je) ljubazna bibliotekarka pomogla sa zavrzlamom ispunjavanja reversa i molbom za učlanjenje (30 dinara). Nazad sutra ujutro kada će me moje naručene knjige čekati u čitaonici za periodiku, također neosvijetljenu. Zatim da odvedemo veselu malu bucmastu B. od jedne bake do druge, zatim na Filozofski fakultet i upoznavanje mnogih sekretarica i bibliotekarki. O.-ova soba gleda na jugozapadni dio Sarajeva, uključujući sefardsko groblje na brdu. . . Zahvaljujući O. dobila sam mnoštvo Zbornika i sto tu u biblioteci. Dva i po sata čitanja, dok su bibliotekarka i nekolicina drugih službenika proveli cijelo to vrijeme pričajući. Ko god je htio da radi osjećao bi se kao da ne pripada; hvala Bogu pa me nisu ni primjećivali te sam se mogla udubiti u čitanje.

5. avgust. Još jedan ispunjen dan. Sarajevo mi se sve više sviđa. . . . Slažem se s O. da je položaj grada izuzetan. No teško mi je udisati zrak jer su izduvni gasovi tako gusti. Volim restorane u dvorištima, kao Daire. Muslimanski ukus je poseban i meni potpuno nepoznat i nerazumljiv, no ovdje je on dio Jugoslavije. Pogrebne povorke jučer i danas su vrlo različite od pravoslavnih u Makedoniji: devetoro starijih ljudi sahranjeno u isto vrijeme. Muškarci u crnim kaputima i bijelima turbanima sjeli su u kola kraj Begove džamije i odvezli se u oblaku izduvnih gasova i s velikim ubrzanjem. Jučer je jedan stari musliman s bradom sjedio prekrštenih nogu ispred džamije čuvajući tri mrtvačka sanduka prekrivena platnom ispisanim arapskim slovima. A osjećanja? U svakom slučaju, ona tu zacijelo nisu bila ispoljena. . . .

6. avgust. Još jedan dobar dan začinjen živahnim razgovorom, na primjer rano jutros uz kafu na Filozofskom fakultetu s pametnom, ženstvenom, dragom bibliotekarkom kratke kose i T., crnomanjastim studentom iz Trebinja kojeg veoma zanimaju mitske

teme, kao i mene. Zašto se Amerikanci toliko trude? Da zarade novac? Ne, kažem ja. Zbog protestantskog porijekla? O, kako je tebi lako da objasniš i pojednostaviš moja jedinstvena obilježja. T. kaže da želi biti blizak s nekolicinom bliskih prijatelja i imati trajnu vezu sa ženom i porodicom. Profesionalno, to je već druga stvar. Večeras mi se u restoranu u prizemlju pridružio Ratomir, referent iz Ago-nečega u Novom Sadu, a zatim i njegov kolega Staniša. Lijepo smo se popričali o životu, tu i u hotelu "Evropa". Bilo je zabavno šetati s njima, ruku pod ruku, smijući se i šaleći.

7. avgust. Dok sam čitala, grupa ljudi na Filozofskom fakultatu naglas je razmišljala uz kafu—opušteni razgovor. . . . Stvarnost koju su oni živjeli bio je odlomak vremena provedenog zajedno, ne mjenog satom ili vremena kojeg su dužni ikome. Zatim na ćevapčice u jednu od onih specijalnih ćevabdžinica—divni su, s lukom i somunom umočenim u saft. Konobarica je prvo poslužila sve muškarce iako su sve žene čekale duže.

U zraku između Sarajeva i Dubrovnika. Zapodjenula sam ugodan razgovor s jednim krupnim gospodinom iskričavih očiju koji je sjedio do mene dok smo virili van na gole bosanske planine koje smo nastojali imenovati. Kad smo ustanovili da je on Musliman iz Sarajeva rekla sam mu da sam se ja upravo rastala od mog omiljenog Muslimana iz Sarajeva, O.H. "O, rekao je, dakle, sin H.—poznajem tu obitelj još iz donjovakufskih dana. Majka mu je bila prava ljepotica u svoje doba. Putovao je u Kairo poslom, za Šipad. Šarmantan čovjek, taj Jusuf Mujičić.

Višegrad, 15-16. jula 1978. Susret s O. i drugima je kao posjeta zavičaju. Popili smo sok kad su stigli a kasnije smo večerali u Sportskom centru. Izvrсна drinska pastrmka . . .

Jutros su me odvezli u Višegradsku banju među šumovitim brdima. Lijepo skromno malo lječilište. E. kaže da mu je voda dobra za liječenje sterilnosti i za reumu. Grupa starih muslimanki sa šarenim šamijama i u dimijama što sjede u bašti kafane s mušepcima koji gledaju na rijeku i šumu bila bi predmet za nezaboravnu ali ipak nekako neprikladnu fotografiju.

Poslije sam otišla u hotel "Bikavac" za podnevni objed. Neki se glas čuo s obližnjeg brda, prije i poslije pljuska, gotovo sigurno iz kuće koja se završavala jer joj je rublja u nizu (O. kaže "darovi") visio s krova. Teletina i gljive su bile vrlo ukusne ali sad imam višegradski proljev. . . .

O. mi je večeras ispričao stari vic dok smo uživali u jelu u "Bikavcu". Pitali jednog starog seljaka: "Jesi li čitao Na Drini ćupriju?" "Ma, šta čito? Hodo po njoj!" Fino smo se provodili za večerom i smijali priči kako su oni (E. za volanom) sletjeli s puta na jednom starom mostu u Međeđi. Seljak s dva vola ih je izvukao nazad na cestu. A onda, jedan drugi put taj isti seljak s volovima se zaglavio na isti način i O. mu je pomogao da izađe na put. Taj čovjek nikad nije prepoznao O.

Upravo sam otišli kod E-ine nene. Draga starica. Topao prijem—limunada, čokolada, slatkiši, kafa. Kad sam odlazila, rekla je: "Kaži majci da mi dođe pa ćemo pušiti zajedno." O. je rekao da je E.-na porodica nekad bila vlasnikom hotela ovdje, ali su sve izgubili poslije rata. Mala kuća u kojoj nena živi je vrlo skromna; to je ljetna kuhinja susjedne kuće gdje njen sin brijač stanuje. Sećije sa tri strane, s orijentalnim ćilimima

---

na njima i na podu. Dvije velike tegle s ružinim laticama u vodi, za sok. Ona ima reumu—O. kaže da je to jugoslovenska bolest. Otišla je doktoru tužeći se na bol, a on joj je odgovorio: “Stara si. Šta očekuješ?”

Prevod: Omer Hadžiselimović - © 2010 Omer Hadžiselimović

Nota: S mužem Bruceom i 9-mjesečnim Dannyjem, Ann. C. Bigelow je živjela u Beogradu 1969-70. godine i u to vrijeme putovala Bosnom u novom Volkswagenu bubi. Bigelow je i poslije toga posjećivala Bosnu. Slijedi izbor iz njenih bilježaka s ovih putovanja.

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.